

YERAL, Ali (2014). “Hz. Cafer-i Sadık (A.S)’ın Dini ve İlmî Deryası”. *Türk Dünyası Bilgeler Zirvesi: Gönül Sultanları Buluşması. 26-28 Mayıs 2014*. Eskişehir 2013 Türk Dünyası Kültür Başkenti Ajansı (TDKB). Eskişehir, ss.399-402 (<http://bilgelerzirvesi.org>).

Ali YERAL*

HZ. CAFER-İ SADIK (A.S)’IN DİNİ VE İLMİ DERYASI

Sn. Valim, kıymetli Divan Başkanım, yurt içi ve dışından katılımcılar ve değerli basın mensupları, hepimize en samimi selam ve saygılarımı sunarım. Bilgeler Zirvesiyle 81 ilimiz, Orta Asya ve Orta Avrupa’dan Gönül Sultanlarımızı konuşmak ve onların ruhani / mistik havasını teneffüs etmek için bu büyük organizasyonu düzenleyen ve bizi nazik davetiyle buluşturan başta Sn. Vali olmak üzere tertip komitesiyle emeği geçen herkese şükranlarımı arz ederim.

Sn. Divan değerli katılımcılar, bendeniz on iki Ehl-i Beyt İmamının altıncısı olan Hz. **Cafer-i Sadık** (A.S) hakkında konuşma yapacağım. Malumunuz Rabbimiz, E. Beyti K. Kerimde **Ahzap: 33.** ayette tertemiz, pak ve mutahhar kılınmıştır. **Şura: 23.** ayette de onların sevgi ve itaatini tüm insanlara farz kılmıştır. Konumuz olan Hz. C. Sadık’ın ilmi, takvası ile velayeti şüphesiz tartışılmaz bir gerçektir. Tarih Onun İslam’da ilk üniversiteyi kurduğunu ve 4000 büyük İslam âlimini eğitip yetiştirdiğini yazar. Bunların başlıcaları: Zürrare, Muhammed bin Müslim, Mümin-i Tak, Süfyan b. Uyeyne, Yahya El-Kattan, Hişam bin Hakem, Eban bin Teğlib, Hişam bin Salim, Ebu Asım En-Nebil, Cabir bin Hayyan vb.dir. Hatta Ehl-i Sünnetin büyük âlimlerinden Hanefî mezhebi imamı Ebu Hanife, İmam-ı Şafii, İmam-ı Hanbelî, Süfyan-ı Sevrî, Kadı Sekuni, Gazi Ebu’l Bahteri gibiler de Onun ünlü talebelerinden sadece bir kaçıdır.

Hz. İmam Sadık (A.S) kendi ilmi ve dini kaynağı altın silsilesi hakkında şöyle buyurur: **“Benim sözüm babam Muhammed Bakır’ın sözüdür, Onun sözü dedem Zeynelabidin’in sözüdür. Dedemin sözü büyük dedem Hüseyin’in sözüdür, Onun sözü Hasan’ın sözüdür. Hasan’ın sözü Ali bin Ebu Talib’in sözü, Ali’nin sözü Resulullahın sözü, Resulullah’ın sözü de Allah’ın**

* EHDAV Genel Başkanı.

sözüdür.” İmam Sadık hakkında Ebu Hanife der ki: “Cafer-i Sadık’tan daha âlim ve fakih hiç birini görmedim. Ondan aldığım 2 yıllık ders hayatım olmasaydı, ben helak olurum.” Yine Maliki mezhep imamı Malik b. Enes de der ki: **“İlim, amel, takva, fazilet ve ibadette, İmam Sadık’tan daha üstün birisini hiçbir göz görmemiş, hiçbir kulak işitmemiş ve hiçbir akıl tasavvur dahi etmemiştir.”** Ünlü tarihçi Yakubî ise, İmam’ı şöyle tanıtmıştır: **“O, Allah’ın dini konusunda halkın en üstünü ve en bilgilisiydi. O öyle birisiydi ki, ilim ehli Ondan bir şey naklettiğinde; ‘âlim şöyle buyurmuştur’ derlerdi.”**

İmamın ders verdiği binlerce talebenin bir bakıma İslamın Rönesans dönemini başlatmasıyla, dünya çapında ünlü bilim adamları yetiştiler. Bu süreçte, Yunanca, Farsça, Arapça ve diğer dillerden pek çok dile tercüme yapıldı. Bunun sonucunda gerek Türkistan, gerek Erdebil ve gerekse de başka bölgelerde yeni ilim ve irfan okulları açıldı. Bu okullardan mezun olan on binlerce talebe ilimlerini başka alanlara taşıdı. Bu konuda özellikle Horasan’dan ilim ve irfanlarını batıya aktaran bir süreç sonucu H. Bektaşî Veli, Ebül Vefa, Baba Mansur, Ahi Evran, Abdal Musa ve benzeri bilge şahsiyetler ortaya çıktı. Bundan da açıkça görülmektedir ki, Anadolu’nun İslamlaşmasında E. Beytin ve özellikle İmam Sadık’ın çok büyük etkisi olmuştur.

C. Sadık Hazretleri çağının şartlarında aynı zamanda bir bilim adamı ve ilmi kişiliğe sahipti. Modern kimyanın babası ve “Geber” olarak tanınan Cabir İbn-i Hayyan’ın yazılarında; “akıl madeni, üstadım, ustam” diye sıkça gönderme yaptığı Hocalar Hocası İ. Sadık’tan başkası değildi. Avrupa rönesansının aydınları Cabir ibni Hayyan’ın yazdığı risalelerden çok büyük ölçüde yararlandılar ve onları Latince, Almanca, Fransızca ve İngilizceye çevirdiler. İbn-i Hayyan Arap simyacılığının babası olarak dünyaca ün yaptı. Filistin asıllı düşünür İsmail ve Lois Al-Faruki “The Cultural Atlas of Islam”da yazdıklarına göre; “Cabir, C. Sadık’ın istekleri doğrultusunda ateşe dayanıklı bir kâğıt çeşidi ve gece okunabilen mürekkep icat etti. Yine isteğine binaen öyle bir madde keşfetti ki, demir üzerine konduğunda pas yapıyor, fakat kumaş üzerine sürüldüğü zaman onu su geçirmez kılıyordu.” Cabir kimyasal bileşimi, özelliklerini kaybetmeden çıplak gözle görülemeyecek kadar çok küçük zerrecikler / moleküller halinde bir araya getirilmiş elementlerin birliği olarak tanımlamıştır ki, bunu John Dalton gibi İngiliz fizikçi ve kimyacıları tam bin yıl sonra keşfetmiştir. Ayrıca

Cabir, yakma yoluyla oksitlerden tuzları ayırıştırma ve en aza indirgeyerek birleştirme süreçlerini de tanımlayan ilk kişiydi. Eritme, buharlaştırma, arıtma ve billurlaştırma yöntemlerini geliştirmiş; asetik, sülfürik nitrik asit hazırlamış, böylece son ikisinin karışımı içerisinde altın ve gümüş madenlerinin çözümü sağlanabilmiştir. Yine birkaç kimyasal karışım keşfetmiş ve antimony taşı ve arsenik tuzunu sülfitten ayırıştırılmıştır. Zaten Hz. Sadık'ın tanınmış sıfatlarından birisi de “Kaşifu'l - Hakaik” sırları, gerçekleri ortaya çıkarandır.

Grekl bilimi Hicaz'da İmam Sadık zamanında Arapçaya çevrilmeye başlandı. Göksel cisimleri gözleme aracı çok daha sonra icat edildiği halde, Plüton gezegeninin varlığını ilk kez haber verme başarısı ya da onuru Hz. Sadık'a aittir. Onun tarafından yapılmış astronomiye ilişkin bir başka bulgu daha vardır: Bir keresinde Cafer Sadık Suriyeli bir astrologa sormuş: “Sükeyna ışığı Zühre'ninkinden ne kadar azdır?” Astrolog cevaben; “Allah'a yemin olsun ki, şimdiye kadar o gezegenin adını bile duymadım” demiş. Bu bilgi, açıkça o zaman bilinmeyen bir başka gezegenin kesin varlığını işaret ediyor. Ve bu gezegen, 1781'de İngiliz astronom William Herschel tarafından teleskopla keşfedilen ve Uranüs adı verilen gezegenden başkası değildir. Ayrıca Uranüs “donuk / sönük gezegen” adıyla da bilinmektedir ki, onun için İmam ona “Sükeyna” demiş. Cafer Sadık, Venüs ve Uranüs olarak, yani önceki parlak ve hızlı, sonraki de çok sönük ve yavaş hareket eden böyle 2 farklı gezegeni anmıştır.

İmam Sadık ayrıca bir nesneyi elli kez daha yakından gösterecek bir aletin icadı için tavsiyede bulunmuştur. Bundan dolayıdır ki, Avrupalı bilgin Roger Bacon da bir nesneyi 50 kez görüşümüze daha yakın gösteren böyle bir araç için öneride bulunmuştur. Çok daha sonraları, bu tavsiye edilen ve önerilen aleti icat etmek İtalyan bilgin Gailileo'ya kısmet oldu ve 1610'da teleskopu keşfetti. Onun bu keşfinin işlevleri kesinlikle Cafer Sadık'ın, bir nesneyi gerçek uzaklığından 50 kere daha yakından görünür duruma getirme kuramı üzerine temellendirildi (Lois Faruqi/The Cultural Atlas of Islam).

Sn. Katılımcılar, görüldüğü gibi Hz. İmam Sadık (A.S)'ın ilmi, dini, fıkhi, tasavvufi, astronomi ve bilimsel yönünü bir konuşma veya oturumda anlatmak imkânsızdır. Bizim bu kısa sürede birkaç cümleyle arz etmeye çalıştığımız Onun deryasından bir damla konumundadır. Ama zamanında başta Avrupa olmak üzere tüm dünyaya ilim, irfan, ahlak ve bilim ihraç etmiş İslam ümmetinin 21. asırda şiddet, anarşi ve

terörle anılması, inanın içimizi yakmaktadır. Hepimizin kendimize sorması gereken birkaç soruyla sözlerimi bitiriyorum:

- NEDEN genelde İslam ülkelerinde sorun, ayrılık, kavga ve savaşlar hiç eksik olmuyor?!

- NEDEN Müslüman coğrafyasında kan ve gözyaşları daima seller gibi akıyor?!

- NEDEN sözde Müslümanlar “Allahu Ekber!” eşliğinde diğer Müslümanların ev, okul, dükkân, hastane, cami, mescit ve türbelerini havaya uçuruyor?!

- NEDEN bu caniler sözde Allah ve İslam adına kör bıçakla kendi mezheplerinden olmayan kardeşlerinin kafasını kesiyor, derisini yüzüyor ve kadınlarının ırzına geçiyor?

- NEDEN dünyanın en zengin petro-dolar Ortadoğu ülkeleri küresel Emperyalizm ile Siyonizmle samimi dost da birbirleriyle ve özellikle E. Beyt âşıklarıyla kanlı – bıçaklılar?!

- NEDEN rahmet, esenlik ve barış dini mensupları, zamanları ile enerjilerini bilim, sevgi, huzur ve medeniyet yerine birbirlerini tekfir etme ve öldürmeye harcıyorlar?

- NEDEN Müslümanlar can, mal ve namuslarını diğer sözde Müslüman kardeşlerinden korumak için gâvur ve kâfir dedikleri Avrupa ve Batı ülkelerine milyonlarla göç etmek zorunda kalıyorlar? Neden, neden neden?!.. Kanaatimizce başta Türk Dünyası olmak üzere tüm Müslümanlar Emevilerle Abbasilerin tasallutundan kurtulmalı ve İmamlar İmamı Hz. C. Sadık ile E. Beyt-i Kiramı yeniden keşfetmelidir. Rasulullah (S.A.A)’in bize emanet olarak bıraktığı Kuran ve E. Beyte sıkıca tutunmaktan ve onların yegâne kurtuluş gemisine binmekten başka hiçbir kurtuluş ve çıkar yolumuz yoktur. Hepinizi Ehl-i Beyt-i Muhammed’in hürmet aşk-ı niyazıyla selamlıyorum...